

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ XXI століття

Хмельницький, 2024

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ ІНСТИТУТ
імені Блаженнішого Володимира, Митрополита Київського і всієї України
Приватного акціонерного товариства «Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія управління персоналом»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ XXI СТОЛІТТЯ

Випуск 9

Хмельницький - 2024

УДК 381
ББК 74.04
З 147

З 147 Інноваційні технології XXI століття: зб. наук. пр. / гол. ред.
Л. Г. Білий. Хмельницький : Вид-во МАУП, 2024. Вип. 9. 94 с.
НДДКР УкрІНТЕІ: 0123U104484

У збірнику наукових праць «Інноваційні технології XXI століття» представлено узагальнені тези доповідей та виступів учасників науково-практичного семінару «Інноваційні технології як основа професійного становлення особистості». Авторами статей розкрито широке коло актуальних проблем: майбутнє України в інформаційному просторі; комп'ютерні науки в контексті інноваційного розвитку українського суспільства; історичні, правові, економічні, філологічні, педагогічні науки в контексті інноваційного розвитку України; інноваційні технології у ході розвитку освітньої галузі: проблеми та перспективи.

Адресовано широкому колу читачів: учням, студентам, аспірантам, викладачам, науковцям.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Білий Л.Г., директор Хмельницького інституту МАУП, кандидат педагогічних наук, доцент (*головний редактор*); **Авсієвич А.В.**, PhD (доктор філософії в галузі права); **Гуменникова Т.Р.**, доктор педагогічних наук, професор; **Гуменюк А.Ф.**, кандидат економічних наук, доцент; **Дацюк О.А.**, кандидат богослов'я; **Драч І.В.**, доктор технічних наук, доцент; **Ковальчук В.Г.**, кандидат економічних наук, доцент; **Лисенко С.О.**, доктор юридичних наук, професор; **Наголюк О.С.**, кандидат юридичних наук, доцент; **Олійник В.В.**, кандидат педагогічних наук, доцент; **Осмолян В.А.**, кандидат юридичних наук; **Парандій В.О.**, кандидат історичних наук, доцент (відповідальна за випуск); **Савчук Л.О.**, кандидат педагогічних наук, доцент; **Цимбалюк Г.С.**, кандидат економічних наук.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Григорук П. М., доктор економічних наук, професор.
Кулинич Р.О., доктор економічних наук, професор.

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Хмельницького інституту Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 5 від 27 травня 2024 р.)

© Хмельницький інститут
Міжрегіональної Академії управління персоналом, 2024
© автори статей

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
Авсієвич Р.Л. STEM-ОСВІТА: ВІД ТЕОРІЇ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ІДЕЇ «РОЗУМНОГО ГОДИННИКА».....	7
Гуменюк А.Ф., Оліх Г.І. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ: КАТАЛІЗАТОР ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ ТА РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНОМУ СВІТІ.....	12
Корякін О. О. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У СФЕРІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В СИСТЕМІ СУЧАСНОЇ ЗВУКОРЕЖИСУРИ.....	15
Кошляк А.А., Шикиринська О. В. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ.....	28
Никитюк С. ОНЛАЙН-ЗАСТОСУНКИ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ЗЗСО.....	31
Рудзінський І.М. СТВОРЕННЯ КАРТ ГЛИБИН ДЛЯ ВОДОЙМІВ УКРАЇНИ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ.....	35
Сокрута А. М., Улунова Г. Є. ОРГАНІЗАЦІЙНА НАПРУЖЕНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	41

Столяренко Ол. В., Столяренко Ок. В. ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ФАХІВЦІВ ЯК ВАЖЛИВА УМОВА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ОСВІТИ.....	54
Стороженко Л.В., Капітон А.М. ЗАСТОСУВАННЯ ШІ В ОСВІТІ: ПЛАТФОРМИ ДЛЯ ПЕРСОНАЛІЗОВАНОГО НАВЧАННЯ.....	63
Фоломєєва Н. А. РОЗВИТОК МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД ВПЛИВОМ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	75
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ.....	88

Столяренко Ол. В.,
доктор педагогічних наук, професор
(м.Вінниця)

Столяренко Ок. В.,
кандидат педагогічних наук, доцент
(м.Вінниця)

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ФАХІВЦІВ ЯК ВАЖЛИВА УМОВА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ОСВІТИ

Професійне становлення фахівця є центральним компонентом особистісно-орієнтованої професійної освіти, а саме розвиток особистості у процесі професійного навчання, освоєння професії та виконання професійної діяльності. Оскільки в умовах інформатизації усіх сфер сучасного українського суспільства актуалізуються потреби освітньої сфери у працівниках із високим рівнем інформаційної культури, здатних до постійного професійного зростання, професійної мобільності та ефективної інформаційно-аналітичної діяльності [3]. Водночас, на основі аналізу наукової літератури варто наголосити, що проблема розвитку інформаційної культури різних фахівців досить активно досліджується науковцями. Її умовно можна поділити на блоки, в яких розглядаються такі аспекти: філософські, соціологічні і психологічні проблеми культури (В. Андрущенко, І. Зязюн, В. Кремень, М. Михальченко); сучасні підходи до визначення різних аспектів культури, у тому числі педагогічної (В. Бенін, В. Гриньова, С. Єлканов, О. Пехота, В. Семиченко,

В. Сухомлинський та ін.); актуальні проблеми інформатики, що визначають наукову перспективу інформатизації суспільства (М. Амосов, Н. Вінер, Р. Котов, Є. Пасхін, І. Новік, А. Соколов, К. Шенон, А. Урсул); визначення понять: «інформаційна діяльність», «інформаційна культура» (Д. Блюменау, Н. Волкова, М. Жалдак, Е. Семенюк, Н. Морзе, Дж. Несбіт, В. Олійник та ін.).

На підставі аналізу та узагальнення наукової літератури, нормативних джерел оцінювання рівня сформованості інформаційної культури працівників освітянської сфери можна довести, що рівень її сформованості доволі недостатній і не відповідає сучасним вимогам. Переважна більшість викладачів ЗВО не акцентують увагу на з'ясуванні власного рівня сформованості ІК і не проявляють особливої активності в її розвитку. Це формує протиріччя між розвитком професійно-педагогічної майстерності, зумовленого професійно-педагогічними вимогами до їх педагогічної діяльності, та фактичним рівнем розвиненості інформаційної культури [2].

Водночас, як показує аналіз психолого-педагогічних джерел, проблема розвитку інформаційної культури викладачів не була предметом наукових пошуків вітчизняних науковців. Є тільки окремі публікації та результати поодиноких досліджень, щодо, наприклад, ІК фахівця як чинника його успішної професійної діяльності, а також соціальної захищеності особи в інформаційному суспільстві (Н. Джинчарадзе, Р. Калюжний, О. Матвієнко, Н. Новицька, Г. Павленко, Л. Петренко, С. Сливка, М. Швець, В. Цимбалюк, Ю. Яцишин); проблеми становлення інформаційної культури педагогів (Т. Демиденко, А. Коломієць). Педагогічні аспекти інформатизації освіти досліджують: Г. Єльнікова, О. Єльнікова, Л. Калініна, М.

Плескач. Проблема створення інформаційних систем управління в галузі освіти була предметом досліджень таких науковців, як: В. Биков, І. Савченко, Л. Карташова, Н. Тверезовська. Однак, їхні результати не задовольняють сучасні потреби, оскільки, з однієї сторони, відбувається відкриття і накопичення великої кількості нових фактів, відомостей і різноманітної інформації про сфери людського буття та професійної діяльності фахівців, що зумовлює нагальну необхідність узагальнення, систематизації, виявлення специфіки та з'ясування тенденцій, а з іншого – зростання нових знань породжує істотні проблеми в їх засвоєнні, показує недостатність і неефективність методів педагогічної практики.

Отже, виникає протиріччя між швидкозмінним оновленням системи ринку праці в Україні, зумовленим соціально-економічними перетвореннями в інформаційному суспільстві, і низьким рівнем інформаційної (оскільки вимагається здатність побудови ефективної системи інформаційних ресурсів, необхідної для формування інформаційно-правової основи прийняття рішень; здатність визначати необхідний інформаційний ресурс у межах оперативного та стратегічного управління педагогічним процесом) та аналітичної (оскільки вимагається здатність: об'єктивно оцінювати ефективність запропонованої для використання системи інформаційних ресурсів; системно оцінювати позитивні та негативні аспекти кожного компонента системи інформаційних ресурсів; здійснювати оперативну аналітичну оцінку інформаційних потоків, отриманих від кожного компонента інформаційної системи; уміння оперативно й ефективно здійснювати аналітичне зіставлення інформаційних потоків, що виходять від кожного компонента системи

інформаційних ресурсів; формулювати на основі отриманої інформації комплексні аналітичні висновки; інтерпретувати, систематизувати, критично оцінювати й використовувати отриману інформацію в контексті вирішуваного завдання або проблеми) компетентностей працівників. У цьому протиріччі відображено зовнішню невідповідність між сучасними соціальними вимогами до якості професійної підготовки майбутніх кваліфікованих працівників та станом розвиненості їхньої інформаційної культури. Можемо констатувати, що розвиток інформаційної культури працівників можна визначити як педагогічну проблему, що стосується невідповідності потреби у розвитку рівнів своєї інформаційної культури і недостатньою розробленістю теоретичних і методичних умов задоволення цієї потреби. *Інформаційна культура* розглядається нами як одна зі складових загальної культури людини. Вона пов'язана із соціальною природою людини та є продуктом її різноманітних творчих здібностей та здатностей. У той же час інформаційна культура відображає і особливості професійної діяльності людини. Вона актуалізується та проявляється в процесі практичної професійної діяльності; характеризує специфіку професійної свідомості та самосвідомості, поведінки, а також стиль та особливості інформаційної взаємодії з іншими суб'єктами ЗВО; забезпечує осмисленість інформаційно-аналітичної діяльності й характеризує рівень культури цієї діяльності; стимулює творчий розвиток фахівця.

Інформаційна культура, як системна професійна властивість може виступати і як умова ефективної педагогічної діяльності, і як її складова. Враховуючи важливість інформаційної складової буття сучасної особи, а також неминучість і гостру необхідність якнайшвидшого входження

України до відкритого загальносвітового інформаційного простору, цей процес передбачає підвищення не просто загального культурного рівня громадян України, а цілеспрямоване підвищення/розвиток рівня їхньої інформаційної культури.

Щодо наукових визначень, то найчастіше поняття «інформаційна культура» використовується для характеристики широти знань фахівця (Д. Блюменау, А. Макарова, Є. Медведєва, Н. Ямчук), для позначення даним поняттям ступеня засвоєння інформації фахівцем або ефективності використання ним у практиці (С. Антонова). Поняття «інформаційна культура» з'явилося не випадково. На думку деяких американських дослідників (Дж. Несбітт, П. Ебурдін), більш аргументованими є словосполучення «інформаційна база», «інформаційні основи», «інформаційний фонд», оскільки мова йде про знання суб'єкта. Водночас вони вважають, що це поняття підкреслює зв'язок із духовною культурою особистості в різні періоди розвитку людства. Аналізуючи поняття «інформаційна культура фахівця», можна виокремити дві найвживаніші позиції: як предмета при аналізі інформаційної культури – всі автори досліджують знання, якими повинен володіти фахівець; інформаційна культура позначається як якісна характеристика особистості.

Отже, тут простежується тенденція розробки єдиної парадигми обґрунтування інформаційної культури особистості [1]. Із позиції соціально-філософського аспекту щодо поняття «інформаційна культура», варто зауважити, що проблема пов'язана зі специфікою розвитку культури – періоду інформатизації суспільства, широкого впровадження комп'ютерних та інформаційних технологій. Він характерний

видозмінами зв'язків і відносин у галузях, між ними, у системі «суб'єкт – діяльність», а також поглибленням і розширенням потреби особистості осмислювати своє місце, місію і роль у сьогоденні. І. Хангельдієва вважає її якісною характеристикою життєдіяльності людини у сфері отримання, передачі, збереження та використання інформації, коли пріоритетними стають загальнолюдські духовні цінності; О. Гречихін зауважує, що природа інформаційної діяльності людини має аксіологічний характер, тобто зумовлена цінностями культури; О. Медведева акцентує увагу, що інформаційна культура – це рівень знань, який дає можливість людині вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, брати участь у його формуванні та сприяти інформаційній взаємодії в суспільстві; Е. Семенюк стверджує, що інформаційна культура – це міра досконалості людини, суспільства або певної його частини у всіх можливих видах роботи з інформацією: отриманні, накопиченні, кодуванні і перетворенні будь-якого виду; створенні на цій основі якісно нової інформації, її передачі та практичному використанні; Н. Ничкало вважає, що інформаційна культура особи не є автономною: вона тісно взаємопов'язана із загальнолюдською педагогічною культурою і з культурою спілкування [3]; Ю. Рамський зауважує, що інформаційна культура вчителя – це інтегральний показник рівня його досконалості в інформаційній сфері діяльності, який проявляється в специфіці педагогічної діяльності та системі професійних якостей вчителя; М. Жалдак стверджує, що основи інформаційної культури мають методологічний, світоглядний, загальноосвітній і загальнокультурний характер, що проявляється у використанні в загальній практиці універсальних процедур пошуку, обробки та представлення інформації на базі відповідної системи

наукових понять, принципів і законів як необхідних чинників системно-цілісного пізнання та відображення об'єктивної реальності та пов'язаного з такою системою фактографічного матеріалу (бази даних, бази знань, тощо), і повинні формуватися в процесі вивчення комплексу всіх навчальних дисциплін; Н. Гендіна складовою загальної культури людини, сукупністю інформаційного світогляду та системи знань і вмінь, які забезпечують самостійну діяльність, спрямовану на оптимальне задоволення індивідуальних інформаційних потреб із використанням як традиційних, так і нових інформаційних технологій. Вона відрізняється від інформаційної грамотності здатністю людини створювати нові інформаційні продукти і творчо їх використовувати; Н. Морзе вважає, що інформаційна культура може розглядатися як складова частина загальної культури, орієнтована на інформаційне забезпечення людської діяльності. Вона відображає досягнуті рівні організації інформаційних процесів та ефективності створення, збирання, зберігання, опрацювання, подання і використання інформації, що забезпечують цілісне бачення світу, його моделювання, передбачення результатів рішень, які приймаються людиною; М. Вохришева каже, що це сфера культури, пов'язана з функціонуванням інформації в суспільстві і формуванням інформаційних якостей особистості [4]; Н. Зінов'єва стверджує, що інформаційна культура особистості – гармонізація внутрішнього світу особистості під час засвоєння всього об'єму соціально-значущої інформації. Отже, використовуючи ці дані, ми визначили поняття і під *інформаційною культурою* викладачів ми будемо розуміти одну з складових їхньої загальної професійно-педагогічної культури, яка є інтегральною складовою інформаційного світогляду, системи інформаційних

та інформатичних знань, умінь, навичок, здатностей і ставлень, професійно важливих якостей (інформаційної грамотності, осмисленої мотивації використання інформаційно-комунікаційних технологій, ситуативного управління педагогічним процесом, критичного мислення в роботі з інформаційними потоками, комунікативності, партнерського спілкування, культури поведінки), особистого та професійного досвіду у сфері пошуку, оцінювання, використання, збереження, аналізу, оформлення та передачі інформації за допомогою різних засобів, методів і форм інформаційно-аналітичної діяльності, що забезпечують оптимальне задоволення інформаційних потреб як соціального, професійного та управлінського суб'єкта в педагогічній системі вищої освіти.

Список використаних джерел та літератури:

1. Gurevych R., Frytsiuk V., Dmytrenko N. Computer diagnostics of readiness of prospective teachers to professional self-development. *Information technologies and learning tools*, 2019. Vol 69. № 1.
2. Столяренко О.В., Столяренко О.В., Магас Л.М., Московчук О. С. Інноваційні підходи у підготовці педагогічних та керівних кадрів освіти засобами інформаційних технологій. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*: збірник наукових праць. Вінниця: ТОВ «Друк плюс», 2024. Вип. 71. С. 40–54.
3. Столяренко Ол. В., Столяренко Окс. В Особливості підготовки майбутніх учителів в умовах інформаційно-освітнього середовища закладів вищої освіти. *Особистісно-*

професійне становлення майбутнього педагога [Колективна монографія] / Акімова О. В., Галуз'як В. М. [та ін.] Вінниця: «Твори», 2020. С. 170–187.

4. Liliia Martynets, Nataliya Stepanchenko, Olena Ustymenko-Kosorich, Serhii Yashchuk, Iryna Yelisieieva, Olga Groshovenko, Oleksandr Torichnyi, Olena Zharovska, Maya Kademiya, Svitlana Buchatska, Liudmyla Matsuk, Olena Stoliarenko, Oksana Stoliarenko, Olena Zarichna. *Developing Business Skills in High School Students Using Project Activities. Revista Românească pentru Educație Multidimensională: Vol. 12 No. 4 (2020) P. 222–239. DOI: <https://doi.org/10.18662/rrem/12.4>*
Режим доступу:
<https://lumenpublishing.com/journals/index.php/rrem/article/view/2704/2620>